

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 травня 2019 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2019

РЕГУЛЮВАННЯ ОКРЕМИХ ПИТАНЬ ОПОДАТКУВАННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СТАНДАРТ

Скиба Т.

*Студент I року магістратури ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Славко А.С.

*асистент кафедри МСПЦД ННІ права
Сумського державного університету*

На початку відзначимо, що актуальність обговорюваної теми не викликає сумнівів. Дотримуючись зобов'язань, які взяла на себе Україна у зв'язку з підписанням угоди про асоціацію з Європейським Союзом, наша держава має дещо модифікувати правову базу оподаткування – такий обов'язок нашої держави передбачено статтями 351, 352 Угоди. На її виконання КМУ затвердив Постанову «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», яка охоплює, у тому числі, і питання податків. Зокрема, розділ «Оподаткування» містить близько 70 заходів (з 1464 по 1533 за порядковими номерами), які умовно можна розділити на три групи:

1. Питання, які стосують гармонізації стягнення акцизного податку;
2. Питання, що стосуються вдосконалення системи адміністрування податків;
3. Питання, які стосуються узгодження термінології (наприклад, таких понять як «платник податку», «постачання товарів», «надання послуг», «імпорт товарів», «місце постачання товарів» тощо.

На сьогодні не всіх із цих заходів вжито, відтак, вважаємо, що вивчення окремих питань податкового права ЄС становить певний науковий та практичний інтерес.

Згідно з Договором про функціонування ЄС (ст. 311) Союз забезпечує себе засобами, необхідними для досягнення цілей та виконання своїх політик. Без шкоди іншим надходженням бюджет повністю фінансується із власних ресурсів [1, с. 6]. До власних ресурсів належать: сільськогосподарські збори, мито, певний відсоток від суми сплаченого ПДВ, що визначається за домовленістю залежно від величини ВВП, та прибутковий податок з «єврократів» – службовців європейських інституцій.

Також варто нагадати, що інституції ЄС щорічно ухвалюють правила стосовно проведення економічної політики в ЄС, у тому числі рекомендації стосовно величини та структури національних податків та відрахувань на соціальне страхування, наголошують на необхідності координації в цій сфері.

Традиційним є уявлення про те, що всі питання, які стосуються оподаткування і державного бюджету, вирішують переважно вищим законодавчим органом держави –

парламентом. Європейський Союз, хоч не і не може вважати «класичною» державою, так само передбачив бюджетні повноваження для Європейського парламенту. Слід відмітити, що Європейський парламент був створений у 1957 р., згідно з Римським договором, ця інституція здійснює прямий контроль за діяльністю Комісії та Ради Європейського Союзу.

Початком гармонізації податкових систем країн Європи можна вважати заснування в 1951 р. Європейського об'єднання з вугілля і сталі (ЄОВС). Згідно з Договором про створення ЄОВС на кордонах країн-учасниць було ліквідовано стягнення мита на продукцію чорної металургії та вугільної промисловості. У торгівлі з третіми країнами почали застосовувати єдиний митний тариф.

Другим кроком у напрямку інтеграції європейських країн стало створення митного союзу, що започаткувало зрештою функціонування Європейського економічного співтовариства. Обов'язковими умовами такого союзу є відміна мита і кількісних обмежень у взаємній торгівлі країн-учасниць, встановлення єдиного митного тарифу, проведення спільної торгової політики відносно третіх країн. Досягнення таких цілей було необхідним для забезпечення сприятливих умов розвитку національної промисловості. З одного боку, це дає можливість виробляти продукцію в розрахунку на більший ринок інтеграційного угруповання, з другого – забезпечує захист від конкурентів з третіх країн.

Черговим етапом гармонізації непрямого оподаткування стала розробка в 1987 р. пропозицій в рамках положень, закріплених у Білій книзі за авторством колективу під керівництвом Лорда Кокфільда, де зазначалося, що для усунення фіскальних бар'єрів необхідно досягти зближення правових норм щодо непрямого оподаткування.

Також, на шляху гармонізації ПДВ в Європейському Союзі було прийнято Першу та Другу директиви, на зміну яким у 1977 р. прийшла Шоста директива Ради ЄЕС від 17 травня 1977 р. [2, с. 90]. Зрештою, 28 листопада 2006 року було ухвалено Директиву Ради 2006/112 / ЄС про спільну систему податків на додану вартість.

Комісія ЄС, яка відіграє визначальну роль у розробці політики гармонізації оподаткування, рекомендує для країн-учасниць, окрім застосування єдиної бази, використовувати єдину ставку ПДВ, незважаючи на широку диференціацію ставок в діючих системах. Разом з тим Комісія наголошує на необхідності прийняття директив стосовно уніфікації переліку підакцизних товарів і визначення єдиних ставок. У подальшому питання гармонізації ПДВ і акцизів мають розглядатися системно, оскільки виявлено певну залежність від надходжень цих видів податків. Так, зростання надходжень по ПДВ відмічається одночасно зі скороченням сум акцизів, і навпаки.

У країнах ЄС національні закони про податок на додану вартість розроблялись

здебільшого відповідно до Шостої директиви Співтовариства по ПДВ. Як зазначалося, виконання директиви є обов'язковим для країн-членів, проте надається можливість обирати форми і методи досягнення поставлених завдань. Стосовно гармонізації ПДВ було виділено три ключові ланки: загальна база, кількість ставок, рівень оподаткування (особливо стандартна ставка). І як наслідок – існування певних відмінностей в національних системах у застосуванні ПДВ. Ставки ПДВ можуть бути як зниженими – від 2 до 12 %, так і стандартними – від 15 до 25 % [3, с. 139].

При розгляді порядку обліку основних фондів, придбаних у інших фірм, визначають три основних типи ПДВ: споживчий, прибутковий і товарний. Відповідно до прийнятого в європейських країнах ПДВ споживчого типу всі придбання (за рідкісними винятками), включаючи товари тривалого користування, віднімаються при розрахунку вартості, доданої фірмою. База оподаткування застосовується тільки до сукупного приватного споживання.

Також відмітити необхідно вказати на такі акти як: Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах в редакції від 27.05.2010, Третя Директива 69/463/ЄЕС Ради Європейських Співтовариств «Щодо гармонізації законодавств держав-членів стосовно податків з обороту - запровадження податку на додану вартість в державах-членах» від 9 грудня 1969 року.

Таким чином можна дійти висновку, що до цього часу основними документами, що регулюють процеси зближення законодавства з питань оподаткування прямими податками з доходів громадян, є директиви. Однією з основних була Директива Союзу 2003/48/ЄС від 3 червня 2003 року, яка регулювала і встановлювала оподаткування доходів від накопичених заощаджень у формі виплачених відсотків та боргових зобов'язань. Основна мета названої директиви це полягала у забезпечення дієвого механізму оподаткування вище перелічених доходів, які виплачуються в одній державі-члені Союзу реальному (дійсному) вигодоотримувачу, який є фізичною особою – податковим резидентом іншої держави-члена, у відповідності з законами останньої. У рамках директиви кожна держава зобов'язана була прийняти та забезпечити застосування процедур, необхідних для ефективної ідентифікації реальних вигодоотримувачів і їх резидентів. Зазначена Директива втратила чинність у 2015 році.

Як бачимо, історія регулювання окремих питань встановлення та стягнення податків в Європейському Союзі є доволі тривалою та багатою. Вивчення окремих питань податкового права ЄС є однією із заповуток наближення української правової системи до комуні тарного права і стане ще одним вагомим кроком на шляху європейської інтеграції нашої держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Податкова політика в ЄС. Представництво Європейської Комісії в Україні. К., 2001. 25с.
2. Демиденко Л. М. Податкова політика Європейського Союзу Наукові праці НДФІ. 2007. Вип. 3. С. 87-95.
3. Девко С. Т. Гармонізація податкової політики країн Європейського Союзу в умовах інтеграції *Економічний вісник університету*. 2013. Вип. 20 (1). С. 138-142.